

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Institutul pentru
Politici și Reforme
Europene

Eastern Europe Studies Centre

Diseminarea bunelor practici în implementarea Bugetării Participative în regiunea de nord a RM

4 iunie 2021, Bălți

Autor: Caroma Nord

Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer

AO “Caroma Nord” a organizat în data de 4 iunie 2021, la Bălți, Masa Rotundă privind diseminarea bunelor practici în implementarea Bugetării Participative în regiunea de nord a RM, care a cuprins o sinteză scurtă a derulării proiectului în localitățile implicate.

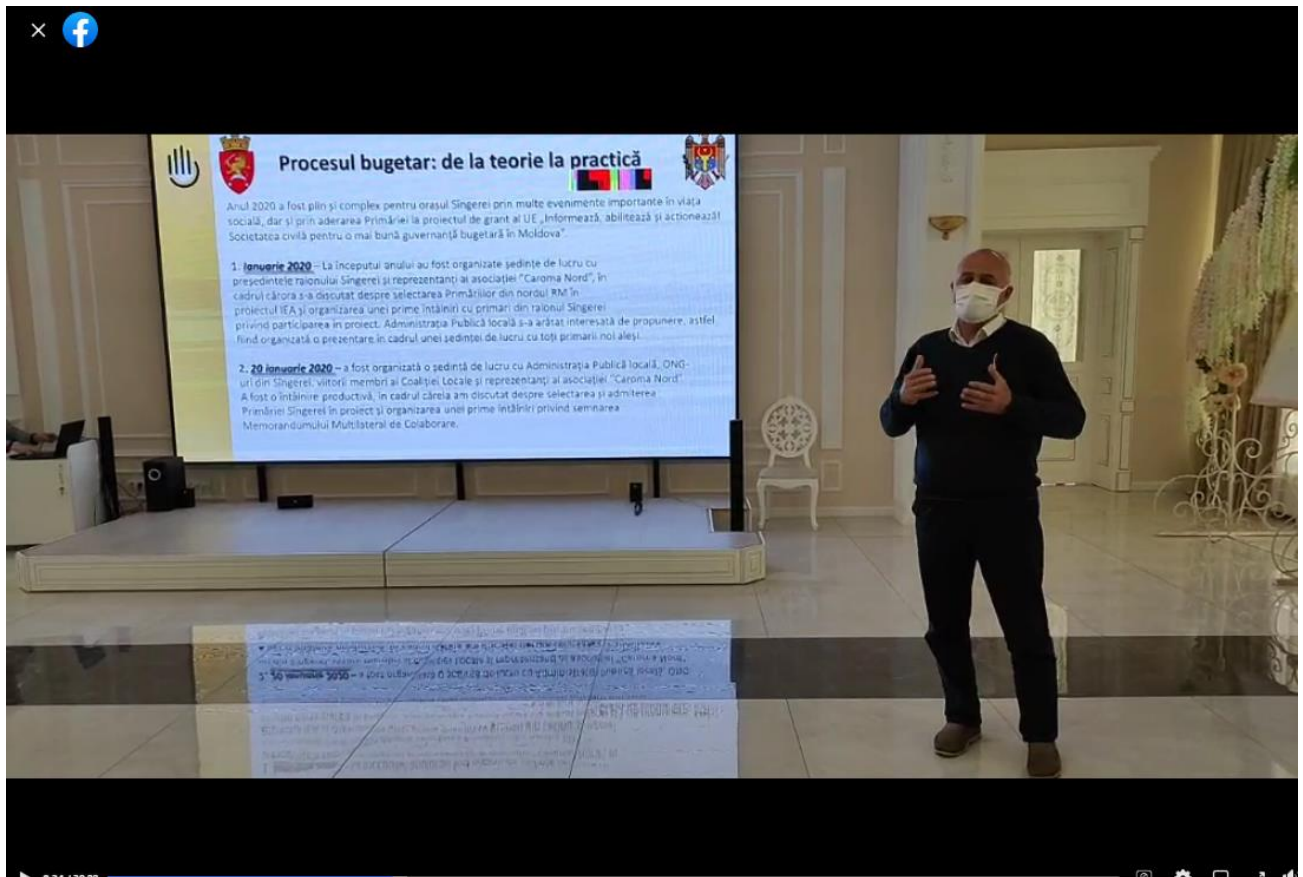
La eveniment ne-au onorat cu prezența Primarul orașului Sîngerei, domnul Arcadie Covaliov, Viceprimarul Andrei Cucoș, Viceprimarul orașului Florești, doamna Olesia Spataru Rotarciuc, Viceprimarul orașului Rîșcani, domnul Veaceslav Spătaru, specialist principal pe probleme tineret, doamna Elena Parasca - Primăria Drochia, specialist principal în atragere de investiții Primăria Florești - doamna Silvia Colța, împreună cu specialiștii financiari și Secretarii Coalițiilor Locale: Dumitru Stoica, Radu Marandiuc, cu câte un grup de persoane active din Florești, Drochia, Sîngerei, Rîșcani și Bălți, și reprezentanții Expert-Grup, domnul Dumitru Pintea și Vadim Gumene.

La întrunire au fost prezenți peste 40 de persoane, reprezentanți ai administrațiilor publice locale, organizațiilor neguvernamentale, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, bibliotecii, precum și cetățeni activi din localitățile sus-menționate.

Cu un cuvânt de salut la deschiderea evenimentului a venit domnul Arcadie Covaliov, primar al orașului Sîngerei, care cu mare bucurie a exprimat recunoștința față de organizatori, satisfacția față de concetățenii orașului care s-au implicat în activitatea Coalițiilor Locale, care prin dedicația și pasiunea lor pentru prosperitatea orașelor contribuie direct și indirect la buna implementare a proiectelor locale.

La fel, domnul primar a menționat că la Ședința Consiliului Orășenesc, ce urma să aibă loc în după amiază zilei de vineri, în ordinea de zi este pusă chestiunea de majorare a Bugetului Civic cu încă 20 mii lei, astfel vor fi susținute toate cele 6 proiecte înaintate de locuitorii orașului Sîngerei și a satului Vrancești, parte componentă a orașului.

Domnul Primar a menționat ca aceste proiecte în cadrul procesului de Bugetare participativă sunt o bună cale pentru proiecte noi și proiecte mai mari către diverse instituții financiare.

În continuare, domnul Vasile Grama, moderatorul evenimentului, expert în cadrul proiectului, a oferit cuvânt viceprimarilor din orașele Florești, Rîșcani pentru o scurtă informare privind relizările în procesul de implementare a proiectului.

Doamna Olesea Spataru Rotarciuc, viceprimar a orașului Florești, a salutat audiența și a felicitat cei prezenți cu realizările obținute până la acest moment, accentuând importanța implicării fiecărui cetățean în viața socială. Dumnneai a menționat că procesul de Bugetare Participativă este o cale simplă și eficientă ce unește intențiile administrației cu ale cetățenilor și contribuie la nivelul de implicare a cetățenilor prin dorința de a cunoaște cum se cheltuiesc banii publici și cum se poate folosi o parte din ei pentru rezolvarea problemelor locale.

Despre modul de promovare și legalizare a procesului de Bugetare Participativă în orașul Florești a povestit Doamna Silvia Colța, responsabilă în cadrul primăriei de implementarea proiectului, și secretarul Coaliției Florești, Dumitru Stoica, care au prezentat acțiunile întreprinse, rezultatele la zi și pașii următori ce urmează pe perioada implementării proiectului și post implementare.

Un aspect important în procesul de implementare a Bugetării Participative este modul de a opera cu mijloacele financiare, în special când vine vorba de finanțele publice.

În acest sens un interes special a manifestat doamna Tatiana Constantinovici, șef-contabilă a primăriei Florești, care a împărtășit greutățile pe care le întâmpină la justificarea cheltuelilor legate de proiectele depuse, manevrele efectuate, astfel ca să satisfacă dorințele grupurilor de inițiativă privind realizarea proiectelor. Dumneai a menționat că o linie separată stabilită în structura bugetelor APL privind finanțarea din bugetul local a inițiativelor cetățenilor ar fi o mare simplificare, corespunzător, o legalizare a procesului de BP. Această întrebare a fost ridicată și de reprezentanții primăriilor Drochia și Sîngerei.

O prezentare specială privind implementarea procesului de BP a expus doamna Elena Parasca, specialist principal în cadrul primăriei Drochia, prin efectuarea unei analize comparative a procesului de implementare a BP numit și Bugetul civic în anul 2020 și anul 2021. Dumneai a scos în evidență evoluția pozitivă, lecțiile învățate și unele sugestii de viitor.

Doamna Parasca a menționat beneficiile aderării primăriei Drochia și Coaliției Locale la proiect, subliniind faptul că, spre deosebire de 2020, când au fost depuse doar 3 proiecte, anul acesta asistăm la un mai mare interes din partea locuitorilor Drochia, care au depus spre finanțare 8 proiecte și au votat on-line cele mai realiste propuneri, simțindu-se o transformare pozitivă a localității prin

creșterea gradului de implicare a cetățenilor. La fel doamna Parasca a accentuat conlucrarea în cadrul proiectului cu coordonatorii la nivel regional AO "Caroma Nord" și la nivel național "Expert-grup", deasemenea și perspectivele pentru orașul Drochia în viitorul apropiat.

În continuare s-a vorbit despre problemele întâmpinate în implementarea procesului de BP în regiunea Nord, fiind invitați reprezentanți ai primăriilor Rîșcani și Bălți.

Domnul viceprimar, Veaceslav Spataru, a felicitat inițiatorii și promotorii Bugetării participative din orașele Sîngerei, Florești și Drochia, fiind entuziasmat de rezultatele obținute, constatând cu regret că acțiunile întreprinse de administrația locală, cât și Coaliția locală din or. Rîșcani nu au fost convingătoare pentru membrii Consiliului Orașănesc pentru a vota Regulamentul de implementare a BP. Astfel cetățenii din or. Rîșcani au fost private de posibilitatea de a rezolva unele probleme locale din localitate. "Chiar în acest moment are loc Ședința Consiliului Orașănesc, la care participă secretarul Coaliției locale, Denis Țurcanu, care va aduce încă odată la cunoștința consilierilor despre această oportunitate", a menționat dumnealui.

Delegația din Rîșcani a menționat că, fiind membri ai Coaliției Locale, Rîșcani au acumulat informații necesare pentru implementarea procesului de BP, de identificare a problemelor și scriere

a propunerilor de proiecte. Totodată ei cunosc mai multe despre Bugetul Local și despre dreptul de a cunoaște cum se cheltuie banii, mai mult, despre dreptul de a propune cum să se cheltuiască o parte din ei. Nu în ultimul rând și-au exprimat speranța că cetățenii pot influența și propune distribuirea banilor publici pentru rezolvarea problemelor curente, doar dacă vor fi mai bine informați și instruiți despre procesul bugetar.

Cei prezenți, în special reprezentanții APL-urilor, s-au entuziasmat din exemplele colegilor din orașele din regiune, care au reușit să implementeze procesul de BP.

Experiența și practicile bune acumulate de APL și Coaliții Locale din Drochia, Florești, Sîngerei au fost prezentate și în cadrul reportajelor, materialelor video și filmulețelor realizate de asociația "Caroma Nord" cu participarea actorilor-cheie din proiect, iar în timpul evenimentului la Bălți s-au analizat și s-au accentuat acțiunile și activitățile necesare a fi întreprinse în vederea îmbunătățirii procesului de BP locală.

În cadrul ultimei sesiuni au venit cu recomandări experții și consultanții de la Centrul Analitic "Expert-grup", domnii Dumitru Pinteș și Vadim Gumene.

Au avut loc dezbateri cum au reușit autoritățile locale cu planul privind participarea cetățenilor în procesul bugetar, cât și durabilitatea proiectului post implementare, obiectul Memorandumului de colaborare cu administrațiile locale și membrii coalițiilor.

Despre obiectivele și importanța implicării active a locuitorilor cu sprijinul proiectului a vorbit Radu Marandiu, secretarul Coaliției Locale Sîngerei și doamna Ana Codreanu, Specialist Relații cu publicul din cadrul primăriei orașului Sîngerei.

”Anul 2020 a fost plin și complex pentru orașul Sîngerei prin multe evenimente importante în viața socială, dar și prin aderarea Primăriei la proiectul de grant al UE „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”, au menționat vorbitorii. ”În plină pandemie, în premieră, deși n-a fost ușor, primăria orașului Sîngerei, a manifestat voință, fiind aprobat regulamentul privind BP, au identificat mijloace financiare, respective, au lansat concursul de propuneri de proiecte în cadrul Programului de Bugetare Participativă.

”Este o victorie pentru care am muncit și vom munci în continuare, atât cât găsim sprijin în autorități”, a subliniat Radu Marandiu. Dumnealui a apreciat la nivel înalt și de mare utilitate evenimentul desfășurat venind cu propunerea de a organiza vizite reciproce pentru a cunoaște din experiențe și realizări. Totodată a menționat că vizitele reciproce vor constitui acțiuni de coeziune socială, aspect important în procesul de implementare a proiectelor. ”Așa cum printre realizările obșinute au fost menționate informații despre Muzeul din Sîngerei și terenul de joacă pentru copii

din orașul Drochia, se propune pe viu de prezentat aceste exemple de bune practici din orașele de nord tuturor participanților din zonele țintă din țară” a conchis Radu Marandiuc.

Această propunere a fost susținută cu mare entuziasm de toți cei prezenți la eveniment.

Domnul Grama a invitat celelalte comunități cu prezentări vis-a-vis de derularea proiectului, iar participanții să-și expună părerea pe marginea subiectelor abordate.

Domnul Grama a menționat că ”pioneri” în procesul de implementare a BP în regiunea de Nord este bine recunoscut orașul Bălți, care are experiență din anul 2015-2016. Este apreciabil că Conducerea Primăriei Bălți a rămas pe aceeași poziție de a continua acest proces pe scară largă și la un nivel mai calitativ prin implicarea în prezentul proiect.

În acest sens domnul Grama a oferit cuvânt doamnei Viorica Cemârtan, Șef-adjunct al Direcției Managementul documentelor și relații cu publicul din cadrul primăriei municipiului Bălți, care a manifestat interes, respectiv a depus eforturi considerabile în dorința de a implementa procesul de BP.

Doamna Viorica Cemârtan a exprimat bucuria participării la evenimentul consacrat procesului de implementare a BP, fiind entuziasmată de realizările colegilor din orașele vecine. Mai mult, dumneaei a menționat din experiența acumulată, accentuând asupra entuziasmului locuitorilor de a rezolva problemele locale, dar și despre problemele existente, care de fapt sunt bariere a procesului de implementare.

Astfel dumneaei a atenționat despre probleme în procesul de votare a proiectelor de către locuitori, accentuând necesitatea unei platforme on-line de votare, care să asigure votul unic, obiectiv și simplu al locuitorilor pentru propunerile de proiecte depuse.

A apreciat că această idee a fost susținută de experții Victor Cotruță și Vasile Grama, și că dumnealor au solicitat realizarea acestei platforme la nivel central de către Expert-Grup, iar astăzi acest lucru este în proces de definitivare.

Doamna Viorica Cemârtan a exprimat speranța că procesul de BP va deveni o acțiune durabilă în orașul Bălți, iar platforma de votare va constitui un salt calitativ în acest proces.

La finalul evenimentului au fost înmânate diplome de apreciere pentru toți cei care au contribuit și contribuie în continuare la buna desfășurare a proiectului în regiune.

După înmânarea diplomelor, domnul Grama, a mulțumit celor prezenți pentru implicare activă și a declarat evenimentul încheiat, sperând ca acest eveniment este o bună coeziune socială și o pârgie esențială în abordarea participării bugetare de mai departe. Astfel, administrațiilor publice locale, cât și Coalițiilor Locale le revine în continuare rolul de promotor al procesului de Bugetare Participativă atât în regiune, cât și în țară.

Dar pentru a avea o totalizare a reușitelor și neajunsurilor a evenimentului organizat la Bălți, proiectului în general, cât și derularea de mai departe a unor proiecte comune de succes este necesară o mai bună cunoaștere a partenerilor și a comunităților, trebuie de clarificat ce vrea fiecare, care este direcția comună și cum putem să devenim mai activi în acest sens.

Astfel a fost completat de fiecare participant un chestionar de evaluare, care a scos în evidență mai multe aspecte privind rolul APL și ONG în bugetarea participativă, relațiile dintre ei, dar și coordonarea la nivel central. Ce fel de relații trebuie construite? Ce ar trebui să facă societatea civilă? Dar APL? În ce direcție trebuie să se ducă BP? Care sunt limitele ei? Etc.

Toate aceste întrebări, recomandări, idei și subiecte pentru discuții primite într-un mod pozitiv, se regăsesc în Rezoluția evenimentului:

1. A aprecia ca foarte binevenit acest eveniment de coeziune socială privind procesul de Bugetare Participativă în orașele din regiunea de nord a RM;
2. A solicita partenerului principal - Expert-Grup- să definitiveze platforma on-line pentru votarea cetățenilor și pentru reflectarea cantitativă și calitativă a procesului de Bugetare Participativă;
3. A efectua vizite reciproce privind împărtășirea experienței de BP în localitățile din țară;
4. A aprecia sprijiniul și implicarea coordonatorilor (regional și central) pentru promovarea acestui proces de democrație participativă;
5. A pune accent pe proiecte comune, dar și o bună relație cu actorii publici care facilitează aceste proiecte.

CONCLUZII

Rolul societății civile, al cetățenilor, rămâne unul extrem de important, dacă ne-am propus să ne angajăm în aceste procese de transformări profunde, de modernizare a comunităților și implicare civică, ceea ce înseamnă în primul rând schimbarea mentalităților noastre.

Bineînțeles că acest lucru poate fi realizat în primul rând printr-o voință politică și am dat dovadă de această voință într-un an și jumătate de derulare a acestui proiect, de o conlucrare foarte bună, intensă cu partenerii noștri din orașele Sîngerei, Florești, Drochia, Rîșcani, Bălți și Chișinău.

Bugetarea Participativă în R. Moldova este un efort intern și un proces lung, pentru că trebuie avut în vedere și contextul național. În acest sens, cooperarea societății civile cu APL constituie o prioritate pentru că acestea din urmă se ocupă cu tot ce înseamnă procesul legislativ.

Ne dorim să continue acest program de asistență pentru societatea civilă și administrațiile publice din R. Moldova și pentru proiecte în parteneriat.

Prin inițiativa *"Masa Rotundă privind diseminarea bunelor practici în implementarea Bugetării Participative în regiunea de nord a RM"* sperăm să atingem unul dintre obiectivele propuse: de a crește numărul orașelor, primăriilor, ONG-lor, experților, cetățenilor (cu precădere în rândul tinerilor!), o mai bună cunoaștere a democrației participative, programelor focusate pe domenii de activitate, de schimburi, de vizite, întâlniri de lucru concentrate pe teme specifice în localitățile din R. Moldova, unde se implementează proiectul.

Masa rotundă a fost organizată în cadrul proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova” și este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer. Proiectul este implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Konrad Adenauer Stiftung e.V. (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE).

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”, care este implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Fundația Konrad Adenauer (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE). Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene și Fundației Konrad Adenauer.

Expert-Grup

+373 22 929 994

str. A. Bernardazzi 45
MD-2012, Chişinău
Republica Moldova

info@expert-grup.org

IPRE

+373 22 788 978

+373 22 788 986

+373 22 788 989

str. Bucureşti 90, of. 20
MD-2001, Chişinău
Republica Moldova

info@ipre.md